Algirdas Girininkas, Gintautas Zabiela

REKUČIŲ PYLIMO TYRINĖJIMAI

Lietuvos archeologijos paminklai pasipildė nauja jų rūšimi - gynybiniais pylimais. 1989m. buvo surastas Rekučių pylimas (ATL 1988 ir 1989 metais. V. 1990.P.193), kurį 1990-1991m. tyrinėjo MA LII.

Pylimas užtvėrė sąsmauką tarp Žeimenio ir Vajuonio ežerų (Švenčionių ir Ignalinos raj. riba) ir buvo iki 2 km ilgio. Šiandien jo rytinė dalis sunaikinta arimo metu ir išlikusi tik beveik tiesi 830m ilgio pylimo vakarinė dalis. Tyrimams pasirinkta geriausiai išlikusi jo centrinė dalis bei labiausiai suardyta pylimo vieta į rytus nuo geležinkelio. Pylimas 5m pločio ties pagrindu ir lm aukščio, griovys viršuje irgi 5m pločio ir lm gylio. Padarytas 2m pločio pylimo ir griovio skersinis pjūvis, ištirta visa suardyta pylimo vieta - iš viso 70m^2.

Paaiškėjo, kad pylimo vietoje buvo iš pušinių rąstų surėsta gynybinė užtvara. Ji statyta iš sukirstų rąstų, o susidaręs apie 1,5m pločio tarpas tarp sienų užpiltas iš greta iškasto griovio paimtu smėliu. Gynybinė užtvara sudegė, sienos išvirto ir buvo užpiltos išsiskleidusiu smėliu. Apie gaisrą liudija suanglėja iki 20cm skersmens rąstai (apatinėje dalyje jie daugiau sutrūniję), pelenai, iki raudonumo perdegąs smėlis. Užtvaros liekanų pastebėta ir apardytose pylimo dalyse, esančiose į vakarus nuo tyrinėtų vietų.

Gynybinė užtvara buvo bent 2m aukščio. Po gaisro ji nebuvo atstatyta. Tyrinėtoje vietoje nerasta jokių archeologinių radinių, tai apsunkina pylimo datavimą. Anksčiau išreikštas spėjimas, kad čia buvę XVII-XVIIIa, įtvirtinimai, tyrinėjimų metu nepasitvirtino. Remiantis Lenkijos ir Rytų Prūsijos analogijomis, panašūs pylimai būdingi Iltūkst. pirmajai pusei. Rekučių pylimą greičiausiai

tektų skirti XII-XIIIa. ir galbūt sieti su per 140m į šiaurę, nuo jo esančiais didžiuliais Pavajuonio (Rekučių) pilkapyno pilkapiais (tarp jų ir didžiausiu Lietuvos pilkapiu (?), kuris siekia 40m skersmens ir l,8m aukščio).

Romas Jarockis

ŠINKŪNU PILIAKALNIO LIEKANŲ TYRINĖJIMAI 1990-1991 M.

Šinkūnų piliakalnis yra Ukmergės raj. Siesikų apyl., šalia Šinkūnų kaimo, numelioruotos pelkės pakraštyje.

Piliakalnis kažkada užėmė 110x150 m plotą ir turėjo 70x77 m dydžio aikštelę. Šiaurinėje-šiaurės rytinėje kalvos pusėje šlaitai siekė iki 5,5 m, o šiaurės vakarinėje ir rytinėje - 4 m aukščio. Nuo iš šiaurės vakarinės - šiaurinės ir šiaurės rytinės pusėse esančių aukštumų piliakalnį skyrė 60-80 m pločio pelkės ruožas.

Piliakalnis archeologinėje literatūroje minimas nuo XIX a. pab., ne kartą lankytas žvalgomųjų ekspedicijų, tyrinėtas 1979 m. MA Istorijos instituto bendradarbės E.Grigalavičienės. Tada įvairiose piliakalnio vietose buvo ištirtas 140 m^2 plotas ir konstatuota, kad piliakalnyje esantis kultūrinis sluoksnis ariant yra visiškai sunaikintas. Remiantis šia išvada, piliakalnis buvo atiduotas jau čia pradėtam eksploatuoti karjerui.

1988 m. Šinkūnų piliakalnį aplankiusi žvalgomoji ekspedicija nustatė, kad beveik po 10 metų trukusios karjero eksploatacijos piliakalnis yra praktiškai sunaikintas, o išlikusias vietas su kultūrinio sluoksnio likučiais būtina kuo skubiausiai ištirti.

Nedidele apimtimi Šinkūnų piliakalnio liekanas 1990 ir 1991 metais tyrinėjo, MA LII (vadovas R.Jarockis). Per du sezonus buvusios piliakalnio aikštelės vietoje ir šiaurės